

Kontrast:

Akontrast

domyślny

Akontrast biały

tekst na czarnym

Akontrast żółty

tekst na czarnym

Akontrast czarny

tekst na żółtym

Urząd Statystyczny
w Rzeszowie

Depopulacja w krajach i regionach Trójmorza – uwarunkowania i konsekwencje

10.03.2020

Depopulacja jest obecnie jednym z największych problemów społeczno-ekonomicznych, z którym muszą się zmierzyć kraje Trójmorza. Wyludnianie się znacznych obszarów, szczególnie peryferyjnych, powoduje ich powolną degradację nie tylko ludnościową, ale także ekonomiczną i kulturową.

Grupę Trójmorza tworzy 12 europejskich krajów: Estonia, Łotwa, Litwa, Polska, Słowacja, Czechy, Węgry, Austria, Rumunia, Bułgaria, Słowenia i Chorwacja. Łączy je pewnego rodzaju peryferyjność Unii Europejskiej. Ważnym zadaniem jest w przypadku Trójmorza, monitorowanie zjawisk społeczno-ekonomicznych, występujących na obszarze wspomnianych 12 państw. Znaczącym ośrodkiem pod tym względem jest Rzeszów, w którym powstało Obserwatorium Regionów Trójmorza. Jego twórcami są: Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego, Uniwersytet Rzeszowski oraz Urząd Statystyczny w Rzeszowie.

Właśnie w Rzeszowie, z inicjatywy Obserwatorium, odbyła się 17 lutego 2020 r. Międzynarodowa Konferencja „Depopulacja w krajach i regionach Trójmorza – uwarunkowania i konsekwencje”. Jej organizatorami byli: Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego, Rządowa Rada Ludnościowa, Uniwersytet Rzeszowski oraz Urząd Statystyczny w Rzeszowie. W konferencji wzięli udział naukowcy i studenci z kilkunastu krajów, m.in.: Grecji, Bułgarii, Rumunii, Słowacji.

O problemie postępującej depopulacji w krajach Trójmorza i nienajlepszych perspektywach w tej kwestii mówili: pani dr Ewa Leniart, wojewoda podkarpacki, pan Władysław Ortyl, marszałek województwa podkarpackiego oraz pan prof. dr hab. Sylwester Czopek, rektor Uniwersytetu Rzeszowskiego. Wykład na temat depopulacji wygłosiła pani prof. dr hab. Józefa Hryniewicz, przewodnicząca Rządowej Rady Ludnościowej.

Ludność krajów Trójmorza stanowiła w 2018 roku, 22 procent ludności Unii Europejskiej. Jest to już więc znaczny potencjał ludzki. Jednak większość krajów dotknęła w ostatnich latach rosnąca depopulacja.

Prognozy na przyszłość też nie są najlepsze. Do roku 2040, jeżeli nic się nie zmieni, w niektórych krajach np. na Litwie, w Bułgarii czy Rumunii spadek liczby ludności może osiągnąć od kilkunastu do ponad 20 procent.

Wskazuje na to chociażby ciągle malejący przyrost naturalny. Obecnie tylko Austria, Czechy i przede wszystkim Słowacja notują w tej grupie krajów dodatni przyrost naturalny.

Podobne problemy poruszyli w swoich wystąpieniach także prof. Bogdan Gabriel Zugravu z Uniwersytetu Alexandru Ioan Cuza w Rumunii oraz prof. Paskal Zhelev z Uniwersytetu Ekonomii Narodowej i Światowej w Bułgarii, który mówił m.in. o dziesiątkach całkowicie wyludnionych wiosek w tym kraju.

Problem depopulacji dotyczy w szczególności obszarów przygranicznych. Kwestie demograficzne na obszarze przygranicznym Polski, Ukrainy i Słowacji przybliżył uczestnikom konferencji dr Marek Cierpiat-Wolan, dyrektor Urzędu Statystycznego w Rzeszowie. Spadek liczby ludności na tych obszarach, ujemny przyrost naturalny w szczególności w regionach przygranicznych Ukrainy, podnoszący się wiek środkowy ludności, to problemy z którymi należy się obecnie mierzyć. Tymczasem prognozy demograficzne są raczej pesymistyczne.

Z kolei prof. Józef Oleński z Uczelni Łazarskiego, mówił o determinantach rozwoju społecznego i ekonomicznego państw Trójmorza.

Ważny w tej kwestii jest kontekst historyczny. Przed I wojną światową obszar krajów Trójmorza był obszarem peryferyjnym dla imperiów XVIII i XIX wieku. Skutki tego są widoczne do dziś. Większość państw Trójmorza stanowi rynek taniej siły roboczej dla krajów Europy Zachodniej, będąc jednocześnie rynkiem zbytu. Z kolei w samych tych państwach następuje znaczna peryferyzacja obszarów wiejskich i przygranicznych. Uniwersytety, instytucje i administracja publiczna, znajdujące się w większych ośrodkach, stymulują migrację wartościowego kapitału ludzkiego.

W związku z powyższym strategicznym celem rozwoju Trójmorza jest deperyferyzacja gospodarek narodowych i regionów dzięki współpracy generującej synergię. Warunkiem zrównoważonego rozwoju jest polityka zharmonizowanej dystrybucji kapitału społecznego i ludzkiego.

Doniosłym czynnikiem stymulującym rozwój krajów jest m.in. rozwój komunikacji. Prof. Grigoris Zarotiadis z Uniwersytetu Arystotelesa w Salonikach, w tym kontekście mówił o ważności budowy Via Carpathia, określając ją mianem „drogi przyszłości”. Trasa ekspresowa z Kłajpedy do Salonik będzie pierwszą, która połączy większość krajów Trójmorza oraz Grecję.

W dyskusjach panelowych, które prowadzili dr hab. Grzegorz Ślusarz prof. Uniwersytetu Rzeszowskiego oraz dr hab. Bogdan Wierzbński również prof. Uniwersytetu w Rzeszowie, ich uczestnicy zgodzili się, że kwestie depopulacji na obszarze państw Trójmorza stanowią obecnie niezwykle ważny problem społeczny i ekonomiczny. Konieczne jest więc jego ścisłe monitorowanie oraz szukanie właściwych rozwiązań. Dlatego też potrzebne są wspólne inicjatywy w zakresie przeciwdziałaniu depopulacji, powołanie wspólnych instytucji na szczeblu centralnym i regionalnym.

